

ਐਸਾ ਕੰਮ ਮੂਲੇ ਨ ਕੀਚੇ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਦੀ ਇੱਕ ਬਰਾਂਚ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਬਰਾਂਚ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਨੇਜਰ ਬਣ ਕੇ ਆਈ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਤੇ ਬੈਠਾ ਵੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਤੁੱਕ ਦੀਵਾਰ ਤੇ ਜੜੀ ਹੋਈ ਸੀ-

ਐਸਾ ਕੰਮ ਮੂਲੇ ਨ ਕੀਚੈ ਜਿਤੁ ਅੰਤਿ ਪਛੋਤਾਈਐ।।

ਮੈਂ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ- ਬੇਟਾ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਹਨ?

ਉਸ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ- ਅੰਕਲ ਜੀ, ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵੇਲੇ ਇਹ ਤੁਕ ਯਾਦ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਬੋਲਣ ਵੇਲੇ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ, ਖਾਣ ਵੇਲੇ ਗਲਤ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ। ਪਰ ਇਥੇ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣੇ ਹਨ, ਇਕ ਚੈਕ ਲਿਸਟ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਪਛਤਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਉਲਟ ਰਿਆਇਤ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਤੁੱਕ ਪੜ੍ਹਾ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ।--

ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਘਟਨਾ ਯਾਦ ਆ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਬਰਾਂਚ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਮਿੱਤਰ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰਮੁਖ ਸੀ। ਇਸ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਸਾਬਤ-ਸੂਰਤ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਰਖਦਾ ਹੈ ਆਮ ਬੋਲ ਚਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਰਮੁਖ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲੋਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਲੋਨ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਬੈਂਕ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲੋਨ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਬੈਂਕ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਬੜੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਸਹਿਣੀ ਪਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਦਿੱਕਤ ਆਈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੇ ਅਗਵਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਾਹਲ ਵੱਸ, ਆਲਸ ਵੱਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਛਤਾਉਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਫਰੀਦ ਜੀ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ-

ਫਰੀਦਾ ਜਿਨ੍ਹੀ ਕੰਮੀ ਨਾਹਿ ਗੁਣ ਤੇ ਕੰਮੜੇ ਵਿਸਾਰਿ।।

ਮਤੁ ਸਰਮਿੰਦਾ ਥੀਵਹੀ ਸਾਂਹੀ ਚੈ ਦਰਬਾਰਿ।

ਇਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਹੈ-

ਨਿਮਖ ਕਾਮ ਸੁਆਦ ਕਾਰਣਿ ਕੋਟਿ ਦਿਨਸ ਦੁਖੁ ਪਾਵਹਿ ॥

ਘਰੀ ਮੁਹਤ ਰੰਗ ਮਾਣਹਿ ਫਿਰਿ ਬਹੁਰਿ ਬਹੁਰਿ ਪਛੁਤਾਵਹਿ॥

ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਕਰਕੇ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਅਕਸਰ ਮੁਜ਼ਫਰ ਰਾਜ਼ਮੀ ਦਾ ਸ਼ੇਅਰ ਗੁਣਗੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ-

ਯਿਹ ਜਬ ਭੀ ਦੇਖਾ ਹੈ ਤਾਰੀਖ ਕੀ ਨਜ਼ਰੋਂ ਨੇ,
ਲਮਹੋਂ ਨੇ ਖਤਾ ਕੀ ਥੀ ਸਦੀਓਂ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਪਾਈ।

--- ਭੁੱਲ ਚੁੱਕ ਖਿਮਾ। ---

ਕਾਰੀ ਨਿਯ